

7. Сікорська Л.О. Формування комунікативних умінь майбутніх менеджерів у процесі вивчення іноземних мов : дис... кандидата пед. наук: 13.00.04 / Лариса Олегівна Сікорська. – Інститут вищої освіти АПН України. – К., 2005.
8. Чебикін О.Я. Психолого-педагогічна модель інтенсивного навчання іноземної мови студентів / О.Я. Чебикін, Е.В. Дегірменджі // Психологічні перспективи. – Луцьк, 2010. – Вип. 16. – С.288-298.
9. Шаркова Н.Ф. Про формування усно-мовленнєвої комунікативної компетенції у студентів технічних НЗ / Н.Ф. Шаркова // Проблеми загальної та педагогічної психології. Том IX. Ч.3. – К., 2009. – С. 58-59.
10. Hymes D. On Communicative Competence / D. Hymes // J.V. Pride and J. Holmes (eds.). Sociolinguistics. – Harmondsworth : Penguin. – 1972. – P. 269-293.

Прохорова Е. Потенциал коммуникативного метода интенсивного обучения устной английской профессиональной речи студентов факультета хореографического образования.

В статье рассматривается эффективность коммуникативного метода интенсивного обучения устной английской профессиональной речи студентов хореографических факультетов высших учебных заведений, выделены особенности коммуникативного метода интенсивного обучения английскому языку в учебных заведениях неязыкового направления. На основе анализа современных исследований и публикаций констатируется недостаточность дидактического материала, направленного на формирование и развитие у студентов хореографических факультетов иноязычных коммуникативных навыков, необходимых для эффективной коммуникации в профессиональной сфере. Профессиональное иноязычное общение хореографов – это сложный вид деятельности, который требует дифференцированного подхода к обучению чтению и говорению специалистов хореографического профиля с учетом специфики профессионально-трудовой деятельности. В тексте статьи описаны основные характеристики коммуникативного метода обучения английской устной речи студентов хореографических факультетов. Выявлены преимущества использования коммуникативного метода при обучении английской устной профессиональной речи.

Ключевые слова: интенсивное обучение, коммуникативный метод обучения, иноязычная компетенция, коммуникативные умения, мотивация, профессиональное иноязычное общение.

Prokhorova O. The Potential of Communicative Method of Intensive Teaching of Oral English Professional Speech of the Students of Choreographic Faculties

The article is devoted to the problem of effectiveness of communicative method of intensive teaching of oral English professional speech of the students of choreographic faculties of higher education institutions. The main peculiarities of communicative method of intensive teaching of English in the non-language education institutions are analyzed.

On the base of the last researches and publications, the author writes about the lack of didactic materials issued to the formation and development of foreign communicative skills of the students of choreographic faculties. Those skills are necessary for effective professional communication in the sphere of choreography. The professional communication in the sphere of choreography is a complex activity that needs differentiated approach to reading and speaking teaching.

The article gives the description of the main characteristics of communicative method of English teaching. The authors analyses the advantages of using the communicative method of intensive teaching of oral English professional speech.

Key words: intensive teaching, communicative method of teaching, linguistic competence, communicative skills, motivation, professional foreign communication.

Дарія Ржевська
(Київ)

УДК 811. 111'37

ФРЕЙМОВА СЕМАНТИКА В ПЕРЕКЛАДІ ЗВУКОСИМВОЛІЗМІВ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ

У статті визначено роль фреймового підходу в аналізі та оцінці функціонування оноματοпоетичної лексики і збереження її при перекладі, представлено методи перекладу за допомогою використання однакових оноματοпоей з метою створення позитивного/негативного ставлення до подій чи ситуацій та їхньої подальшої реалізації в тексті на основі екстралінгвістичної інформації. Визначається місце та роль фрейму звукосимволізмів у японській

мові, оскільки вони є невід'ємною частиною словникового складу мови. Також продемонстровано стилістичні функції звукосимволізмів, що стало підґрунтям для підтвердження висновку, що саме ономапоеті у когнітивному плані нині залишаються малодослідженою сферою, оскільки головна увага дослідників була спрямована на іншу близьку область – фоносемантику – розділ науки, що вивчає звукосимволізм як систему мови. За допомогою контрастного аналізу текстових характеристик трьох мов – японського оригіналу і англійського та українського перекладів, досліджено стратегії перекладу. Застосування методу компонентного аналізу дало спробу змодельовати макрокомпонентне наповнення ономапоетичних одиниць у оригіналі та зіставити їх із відповідниками в перекладах.

Ключові слова: фреймова семантика, когнітивна лінгвістика, звуконаслідування, ономапоетична одиниця, фрейм, підфрейм, когнітивна модель.

Постановка проблеми. Сучасна лінгвістика відіграє вагомий роль у пізнанні концептуальної картини світу та принципів описання окремих її фрагментів. Центральною ідеєю, яка поєднує численні когнітивні дослідження мови та мовних значень, стали своєрідні уявлення про те, що наші знання, відображені у мовній формі, розподіляються за допомогою певних структур – когнітивних моделей, і, що мовні категорії є лише наслідком саме такої організації наших знань.

Серед широкої низки **напрямів та методів дослідження** мовних значень з точки зору когнітивної лінгвістики, саме фреймову семантику виділяють як багаторівневу теорію значення, яка, переважно, використовує пропозиційні моделі структурування значень.

Фрейм – це лексичний концепт, який набув широкого вжитку. У той час як більшість термінів у лінгвістиці мають латинське походження, «фрейм» походить від англійського слова *frame* – рамка, каркас. Поняття «фрейм» запропонував у 1974 р. американський вчений М. Мінський, який досліджував проблеми штучного інтелекту та способи представлення знань про комп'ютер. В основі теорії фреймів лежить гіпотеза про те, що знання про світ є структурованим, тобто складається з певних сценаріїв із фіксованим набором стереотипних ситуацій – фреймів [2, с.2].

Фреймова семантика вперше була запропонована в якості лінгвістичної концепції Ч. Філлмором в середині 70-х років. Використовуючи поняття «фрейм», Ч. Філлмор визначає його як когнітивну структуру, яка має тісну асоціацію з концептом, який виражений тим чи іншим словом [4, с.139].

На сучасному етапі фреймова семантика дає можливість моделювати принципи структурування та вираження певної частини людського досвіду, знань за допомогою мовних одиниць, а також способів активації загальних знань, які забезпечують порозуміння в процесі мовної комунікації.

Звукосимволізми, як невід'ємна частина словникового складу мови, неодноразово були об'єктом дослідження у найрізноманітніших аспектах. Проте стилістичні функції звукосимволізмів у когнітивному плані залишаються мало вивченою сферою, що зумовило **постановку проблеми** нашої наукової розвідки, оскільки головна увага дослідників була переважно спрямована на фоносемантику – галузь науки, що вивчає звукосимволізм як систему мови.

На нашу думку, саме теорія фреймів дає більш послідовний і теоретично обґрунтований метод когнітивного опису лексики. Семантика кожного звукосимволізму визначається як окремий фрейм, тобто як інформаційна структура, що відображає весь комплекс знань, вміщених у певній лексичній одиниці, що позначає певний звук. Фрейм звукосимволізму включає в себе інформацію про якість звуку, його походження, ситуації, які супроводжуються даним звуком, а також створений ним ефект.

Структуру фрейму можна зобразити схематично (рис.1):

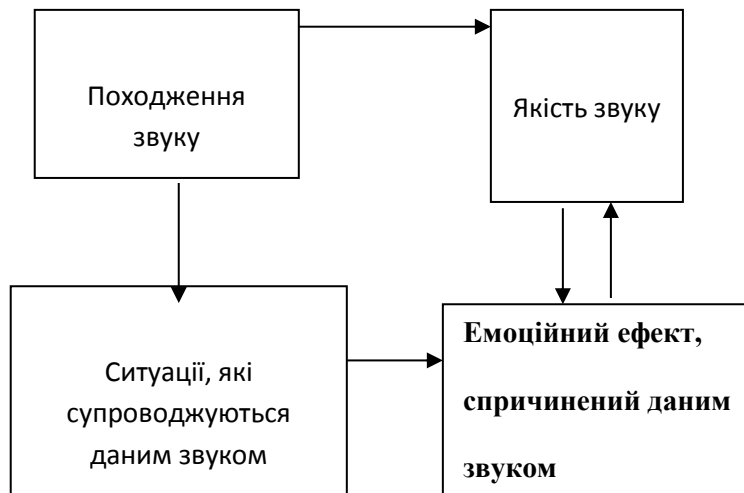

Рис. 1. Структура фрейму звукосимволізму

Необхідність використання фреймів зумовлена особливостями семантики звукосимволізмів, які, як і назви кольорів, характеризуються поняттям семантичної розмитості або дифузності. Ця особливість полягає у тому, що людині буває дуже важко назвати той чи інший звук, із яким вона зустрічається в об'єктивній реальності. Один і той самий звук може бути названий по-різному. Аналогічно, важко пояснити причину вибору конкретного значення в синонімічних парах звукосимволізмів [3, с.12].

Автор художнього прозового твору формує певну картину в своїй уяві; він чує звуки «внутрішнім вухом», і його головна мета – описати плід своєї уяви словами, які б справили на читача таке ж саме враження, яке письменник створив у своїй уяві. Внаслідок дифузійної природи звуку все це, на перший погляд, здається просто неосяжним, але, справжній художник слова може впоратися з цим завданням досить просто. Читач буквально стає свідком цих подій, відчуває те, що відчувають герої художнього твору, бачить, те, бачать вони, і «чує» звуки, які супроводжують дії. Такий парадокс можна ефективно здолати, використавши фреймовий підхід, що надає змогу залучити до дослідження фонові знання отримувача інформації. В пізнавальній діяльності активність суб'єкта, спрямована на певний об'єкт, повертається до суб'єкта в якості знань про цей об'єкт. Це є опертям для письменника, який є учасником сфери літературної творчості, що є різновидом пізнавальної [3, с.13].

Метою даної статті є окреслення проблем та стратегій перекладу ономапопей за допомогою фреймового підходу шляхом зіставного методу перекладів роману японського письменника Харуки Мураками «Хроніки заводного птаха» на українську (І. Дзюб) та англійську мови (Дж. Рубін).

Ономапоетична лексика, до складу якої в японській мові належать звуконаслідування та звукосимволізми, використовується для лаконічного та емоційного опису, поживлення наративу, а також для створення «ефекту присутності». Не менш важлива функція японських ономапопей полягає в тому, аби уточнити або звузити загальне значення певних дієслів. Українська та англійська мови мають велику кількість дієслів, конкретне значення яких, виражається за допомогою окремої лексеми. В японській же мові – конкретний відтінок значення дієслову часто надає те чи інше ономапоетичне слово, яке поєднується з даним дієсловом.

Також слід нагадати про деякі фонетичні категорії, які реалізуються в протиставленнях. Релевантними є додаткові відтінки значень ономапоетичних одиниць, що виникають як наслідок реалізації протиставлень різноманітних категорій, наприклад, дзвінкості та глухості приголосних, закритості та відкритості звуку.

Голосні приголосні протиставляються, в першу чергу, по закритості-відкритості. На думку І. Таморі, ономапоетичні слова, які мають звук [a], виражають більшу широту, відкритість, ясні звуки, адекватність, енергійність, а ті, до складу яких входить звук [o], - закритість (скромність, стриманість), нечіткі та неясні звуки, відсутність активності.

Із оноματοпоетичними словами часто використовується службовий елемент *と to*, який виділяє та посилює значення оноματοпоетичної одиниці, надає автономності від дієслова, а також емфатичного навантаження, наприклад *yukkuri – yukkuri to*. У такому випадку можна запропонувати використання емфазі – використання ступеневих прислівників («дуже», «сильно») чи заміни порядку слів [5, с.7].

Для того, щоб з'ясувати чи зберігається значення фрейму при перекладі з японської на українську та англійську мови, візьмемо за основу оноματοпоетичне слово *じっと (jitto)* у кількох випадках.

У системі звуконаслідувань японської мови оноματοпоетичне слово *じっと (jitto)*, першопочаткове значення якого «нерухоючись/незворушно», належить до групи звуко символізмів 擬態 (*gitaigo*). Слово *じっと (擬と)*, яке у своєму складі містить звук [o], як вже зазначалося вище, дійсно вказує на відсутність динаміки.

Розглядаючи класифікації оноματοпоетичної лексики японської мови, варто звернути увагу на те, що більшість одиниць буде належати до прислівників (тобто, до одиниць, які визначають конотацію дієслів), а також поділятися на прислівники способу дії, результату, ступеня.

X. Какехі виділяє три способи вживання ономапоетичних слів, поділяючи їх на детерміновані, комплементарні та автономні сполучення з певними дієсловами. Оноματοпоетичне слово *じっと (jitto)* належить групи автономних сполучень, тобто таких, що не є стійкими. Одиниці таких словосполучень можуть поєднуватися з різними дієсловами, уточнюючи ступінь інтенсивності дії чи стану [5, с.8].

Здійснюючи переклад роману Х. Муракамі «Хроніки заводного птаха» значення оноματοпоетичного слова *じっと (jitto)* у сполученні з дієсловом *見る (miru)* та *覗き込む (nozoki komu)* «бачити», «вдивлятися», І.Дзюб майже в усіх випадках передає за допомогою прислівника «пильно», зберігаючи фрейм ступеню глибини дії, створюючи ефект «об'ємності дії».

- «...それから僕の顔をじっと見た。」 - «...якийсь час мовчав, а потім **пильно** глянув на мене.»;
- «...私の顔をじっとのぞきこみました。」 - «...**пильно** глянув мені в очі»;
- «... 私の顔をじっと覗き込むように...» - «...**пильно** вдивляючись мені в очі...»

При перекладі цих моментів на англійську мову Дж. Рубін також досягає ідеального збереження фрейму ступеню глибини дії, але вже за допомогою інших слів та граматичних конструкцій. Так, при перекладі першого речення, оноματοпоетичне слово *じっと (jitto)* з дієсловом *見る (miru)*, він передає за допомогою словосполучення «to look somebody straight in the face». «...he looked me straight in the face. ». У другому реченні Дж. Рубін використовує сталий вираз «to fix one's eyes on something » для перекладу *じっと (jitto)* з дієсловом *覗き込む (nozoki komu)* «вдивлятися», зберігаючи фрейм глибину дії, який намагався показати Х. Муракамі у своєму романі. «...He fixed his eyes in mine...». Для перекладу останнього речення використовується ідіоматичний вираз «to take a hard look», який ідеально передає ефект «пильності» в погляді, який в японському реченні є властивий для оноματοпоетичного слова *じっと (jitto)* з дієсловом *覗き込む (nozoki komu)* «вдивлятися». «...looked hard at me and said...».

Таким чином, фреймовий підхід для аналізу функціонування оноματοпоетичної лексики та збереження її при перекладі, дає можливість пояснити, що одне й те ж саме слово може використовуватися для створення позитивного або негативного ставлення до подій чи ситуацій. Наприклад, у реченні «...そこにじっと顔を伏せているだけだった。」 - «...сиділа, **зануривши** голову у руки.». І.Дзюб передає сему самотності оноματοпоетичного слова *じっと (jitto)* з дієсловом *伏せる (fuseru)* «ховати» за допомогою дієприслівникового звороту «зануривши». Дж. Рубін при перекладі зберігає сему самотності, використовуючи ідіоматичний вираз «press against something». «...she kept her face pressed against her arms... ».

Але вже у реченні «...僕はそのままの姿勢でじっと耳を澄ませた。」 - «...**затамувавши подих, прислухався** – жодного звуку». І. Дзюб трансформує оноματοпоетичне слово *じっと (jitto)* з ідіомою *耳を澄ませる (mimi wo sumaseru)* в дієприслівниковий зворот «затамувавши подих», поширюючи дієсловом «прислухатися», аби передати сему тиші, створюючи приємний

ефект «занурення» в неї. Дж. Рубін досягає цього ефекту за допомогою сталого виразу «hold one's breath», так само як і І.Дзюб, поширюючи дієсловом «to listen». «...holding my breath and listening, I couldn't hear a thing. »

Говорячи про структуру ономастопей, варто нагадати, що вони поділяються на дві основні групи: на односкладні (ぼんやり bonyari) та двоскладні, переважно такі, що утворенні від подвоєння одного і того ж складу (мори) (いらいら iraira). В японській мові слова складаються зі складів і мор. Склади є фонетичними одиницями, а мори – фонологічними. Наприклад, слово «іппон» (一本, いっぽん) поділяється на 2 склади — [iɾ.pon] та 4 мори — «і-п-по-н» (い・っ・ぽ・ん). З огляду на точку зору Є. Д. Поліванова, в японській мові мінімальна важлива одиниця, що відчувається психологічно і фонологічно, це не звук і не склад, а – мора (склад з коротким голосним або один короткий голосний; склад з довгим голосним уявляється як поєднання двох мор) [6, с.128].

Контраст у фреймовій семантиці між японськими ономастопетичними одиницями передачі звуку/шуму та ономастопетичними одиницями для передачі голосів буде завжди виникати, оскільки ці дві групи відповідно морфологічно контрастують між собою. Відповідно до результатів досліджень Х. Какехі та І. Таморі, більше як 85% ономастопетичних одиниць передачі голосу є такими, що мають у своєму складі одну мору, що означає відсутність семантичної гнучкості в голосових фреймах ономастопей [10, с.32]. У свою чергу ономастопетичні одиниці передачі звуку/шуму, будучи семантично гнучкими, у своєму фреймі будуть містити «підфрейм». Розглянемо це на прикладі перекладу ономастопетичних слів ぽたぽた (pota pota) та ばらばら (bara bara) у романі Х. Муракамі «Хроніки заводного птаха».

Голосовий фрейм звуконаслідування ぽたぽた (pota pota) – кап – кап.

その皮からはまだ**ぽたぽた**と血が滴ってつまんで広げ。

Зі шкіри **раз у раз скапувала** кров. (пер. І.Дзюб)

All the while, blood **kept dripping** from the skin. (пер. Дж. Рубін)

- тип звуку – природні явища;
- виконавець – людина;
- причина виникнення – неприродне втручання у процеси функціонування організму.

Звуковий фрейм звукосимволізму ばらばら (bara bara) – окремо, на частини.

石の鳥の影は.....**ばらばら**な形に分断されていた。

Тінь від кам'яного птаха, **розпавшись на окремі частини**... (пер. І.Дзюб)

The stone bird's shadow fell on....**fragmenting**. (пер. Дж. Рубін)

- тип звуку – природні явища;
- виконавець – природа;
- причина виникнення – зміни в природі.

Як зазначалося вище, ономастопетичні одиниці передачі звуку/шуму, будучи семантично гнучкими, у своєму фреймі мають «підфрейм», тому, відповідно, в іншому випадку вживання звукосимволізму ばらばら (bara bara), буде виникати підфрейм почуттєвого сприйняття, метонімічного роду.

...体が割れて**ばらばら**になってしまいそうに感じられたくらいです。

...було таке відчуття, наче тіло **от-от розпадеться на частини**. (пер. І.Дзюб)

...each breath made me feel that my body **might crack apart**. (пер. Дж. Рубін)

Подія, що вплинула:

- хто/що спричинило – фізіологічний фактор;
- схожість стану – розкладення на рівномірні частинки;
- характер та інструмент впливу – біль.

Метонімічне перенесення та поширення у складі фреймових елементів є природнім явищем, оскільки ономастопетичні одиниці передачі звуку/шуму надаватимуть можливість побачити об'єкт під новим кутом зору, знаходити його нове використання, розширювати функціональне практичне примінення, в той час як, ономастопетичні одиниці передачі голосу матимуть чіткий набір фреймів у своєму значенні [10, с.32].

Таким чином, фреймовий підхід для аналізу функціонування оноματοпоетичної лексики та збереження її при перекладі, дає можливість зробити **висновок**, що одне й те ж саме слово може використовуватися для створення позитивного або негативного ставлення до подій чи ситуацій. Такий підхід передбачає аналіз семантики звуко символізмів та їхньої подальшої реалізації в тексті на ґрунті екстралінгвістичної інформації. Фрейм звуко символізму не може реалізовуватися «частинами», він завжди буде виступати неділимою одиницею, що надає можливість автору художнього твору та перекладачеві більшу варіативність для зображення дійсності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Болдырев Н.Н. Фреймовая семантика как метод когнитивного анализа языковых единиц [Электронный ресурс] / Н.Н. Болдырев. – Режим доступа: <http://yandex.ru/clck/jsredir?from=yandex.ru%3Byandsearch>.
2. Волосухина Н. В. К вопросу о трактовке понятий «концепт» и «фрейм» в современной лингвистике / Н.В. Волосухина // Университетские чтения – 2010: Материалы научно-методических чтений ПГЛУ. – Пятигорск: ПГЛУ, 2010. – Ч. 3. – С. 41–46.
3. Знаменская О.Е. Когнитивные основания функционирования звукообозначений: на материале англоязычного художественного текста: автореферат дис. ... кандидата филологических наук: 10.02.19. – М., 2009 – 23 с
4. Коляденко О. О. Термін фрейм у лінгвістиці [Електронний ресурс] / О. О. Коляденко // Термінологічний вісник. – 2013. – Вип. 2(1). – С. 139-144. – Режим доступа: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/terv_2013_2\(1\)_17.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/terv_2013_2(1)_17.pdf).
5. Мураками Х. Хроніка заводного птаха / Х. Мураками; [пер. з яп. І.П.Дзюба]. – Харків: Фоліо, 2009. – 762 с.
6. Поливанов Е. Д. Краткая фонетика японского языка / Е. Д. Поливанов // Вопросы языкознания. – М.: «Наука», 1991. – №4. – С. 125-137.
7. Румак Н. Г. Теоретические и практические проблемы межъязыковых соответствий: на примере перевода оноματοпоэтической лексики в японском языке: автореферат дис. кандидата филологических наук: 10.02.22. – М.: МГУ, 2007. – 24 с.
8. Akita K. Toward a frame-semantic definition of sound-symbolic words: A collocational analysis of Japanese mimetics [Электронный ресурс] / К. Akita // Journal of Semiotics Studies in Language and Culture. – Osaka University. – 2012. – 23. – Режим доступа: www.pjos.org/index.php/pjos/article/.../8241
9. Kakehi H., Tamori I., Schourup L. Dictionary of iconic expressions in Japanese / H. Kakehi, I. Tamori, L. Schourup. – Berlin/New York: Mouton de Gruyter, 1996. – 1431 p.
10. Levin B., Song G., Atkins B. T. S. (1997). Making sense of corpus data: A case study of verbs of sound / B. Levin, G. Song, B. T. S. Atkins // International Journal of Corpus Linguistics. – 1997. – 2. – 23-64.
11. Murakami H. Nejimaki tori kuronikuru /H. Murakami. – Tokyo: Shinkosha, 1994. – 312 p.
12. Akita K. Constraints on the semantic extension of onomatopoeia [Электронный ресурс] / К. Akita // Public Journal of Semiotics Studies in Language and Culture. – Osaka University, 2013. – 5(3). – Режим доступа: <http://www.pjos.org/index.php/pjos/article/view/9646/8241>
13. Toratani K. Translating Mimetics in Japanese: a cognitive approach [Электронный ресурс] / К. Toratani // ABSTRACT. New Voices in Translation Studies. – York University, Toronto, Canada: The International Association for Translation and Intercultural Studies (IATIS), 2009. – 5. – Режим доступа: <http://www.iatis.org/oldsite/newvoices/issues/2009/article-toratani-2009.pdf>

Ржевская Д. Фреймовая семантика при переводе звуко символізмів в японском языке.

Статья посвящена определению роли фреймового подхода при анализе функционирования оноματοпоэтической лексики и ее сохранения в переводе. С целью формирования позитивного/негативного отношения к событиям или ситуациям, а также их дальнейшей реализации в тексте на основании экстралінгвістической информации, раскрываются методы перевода с использованием одинаковой оноματοпеи. Поскольку фреймы звуко символізмів в японском языке являются неотъемлемой частью словарного запаса, определено их место и роль в языке в целом. Наглядно продемонстрировано стилистические функции звуко символізмів, что стало основанием для определения, что именно оноματοпея в когнитивном плане на современном этапе остается недостаточно исследованным направлением, в то время как особое внимание исследователи уделили фоносемантике, разделу науки, которая изучает звуко символізм как систему языка. Рассмотрены стратегии перевода с помощью контрастного анализа текстовых характеристик трех языков – японского оригинала и английского и украинского переводов. С помощью применения метода компонентного анализа, сопоставив оригинал и украинский, а также английский перевод, попытались смоделировать макрокомпонентное наполнение оноματοпоэтических единиц.

Ключевые слова: фреймовая семантика, когнитивная лингвистика, звукоподражание, оноματοпоэтическая единица, фрейм, подфрейм, когнитивная модель.

Rzhevskia D. Frame Semantic in Terms of Translation Japanese Onomatopoeia.

The article determines main role of the frame approach during the analysis of Japanese onomatopoeia functions and the ways to keep these lexical units in the target language text. In order to inform in a positive or negative way about the situations or actions, as well as, about their further realization in the text based on the extra linguistic information, there are few methods discovered, to conduct the translation using the same onomatopoeia. Thus, sound symbolism frames in Japanese are a vital part of lexicon, there are determined their role and functional part in general. Sound symbolisms functions are demonstrated, so that they are the key point to show that onomatopoeia is not that well investigated linguistic phenomenon in the modern linguistics, while phonosemantic is a topical material for the researchers, as it is the section that determines a sound symbolism as language system. There are also presented the main strategies of translation by means of contrast analysis for the text analysis of the three main languages of in the research – Japanese as a source language text, as well as, English and Ukrainian target language texts. By means of componential analysis, after the comparison of the source language text and Ukrainian variant, and English as well, there was a try to simulate macro componential meaning of onomatopoeia.

Key words: frame semantics, cognitive linguistics, sound symbolism, onomatopoeia, frame, subframe, cognitive model.

Статтю рекомендовано до друку
кандидатом філологічних наук, доцентом,
завідувачем кафедри іноземних мов
Науково-навчального інституту міжнародних відносин
Національного авіаційного університету
І.В. Бонацькою

Зоряна Сушко, Ольга Боднар.
(Тернопіль)

УДК 81'225.4

ПЕРЕКЛАД ЯК ЕСТЕТИЧНА ІНТЕРФЕРЕНЦІЯ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ

Стаття присвячена дослідженню концепції художнього перекладу в конфігураціях порівняльного літературознавства. У статті окреслено протистояння двох концепцій – лінгвістичної та літературознавчої. Художній переклад передбачає не буквально передачу змісту, а є «відображенням думок і почуттів автора першотвору, перевтіленням його образів у матеріал іншої мови», він має справу не з комунікативною, а з естетичною функцією та виступає в ролі «перемовин» (У. Еко), «компромісу» (Г. Гадамер) та «естетичної інтерференції» художнього твору (Р. Ингарден). Герменевтичні дослідження засвідчили, що всі компоненти тексту – мовні, історичні, психологічні пов'язані з їх тлумаченням, об'єднанні спільною проблемою розуміння. Вирішення якої можливе лише за умови досягнення взаєморозуміння між індивідуальностями (автора першотвору та перекладача).

Ключові слова: художній переклад, герменевтика, інтерференція, інтерпретація, перекладач.

Постановка проблеми. Дослідження концепції художнього перекладу в конфігураціях порівняльного літературознавства впродовж останніх десятиліть розвиваються особливо інтенсивно. Однак вивчення проблеми ще й досі перебуває в стадії «наукової синонімії» – протистояння двох концепцій – лінгвістичної та літературознавчої, що спостерігалось вже в перекладознавчих працях другої половини ХХ сторіччя. Природно, що розвиток перекладознавчих методів, формування окремих перекладознавчих шкіл були своєрідною проекцією процесів, які відбулися в мовознавчій і літературознавчій сферах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Так, лінгвістично орієнтований підхід до перекладу художніх творів наближений до основних положень трансформативної граматики та понять мовної еквівалентності (Ю. Найда, А. Смирнов, А. Федоров). Літературознавчо спрямований підхід ґрунтується на основних положеннях порівняльно-історичної поетики, семіотики, аналізу творчого внеску перекладача (М. Гарбовський, Д. Дюришин, В. Коптілов, І. Левий, П. Топер, та ін.).